

ta. Un *Vogoria* apareix 3 vegades en una antiga *Vita Sancti Severi*; dos cops *Vogoriae locum*; l'altre: *Cursum Vogoriae*; com a distant 8 milles de *Vienna* (o sigui *Vienne*, uns 40 km. Roine avall de Lió): es tracta, doncs, evidentment del poblet escrit actualment *Vaugris*, i per tant cal postular una accentuació *VÓGORIA*, que en fonètica del frprov. podia donar *Vógri*. Com que és arran del Roine, i tractant-se d'un «cursus», es pot referir a un meandre del riu, o a la gran sinuositat que descriu allà, entre *Vienne* i *Condrieu*. No sé si *Vogué*, manoir de la noble família, podria sortir d'un homònim o d'una derivació paral·lela, però ja és més lluny (uns 80 km. SSO. de *Vienne*). Potser també *Vocu-tosus* (col. 433)? Ja semblen més remotes les possibilitats amb *Vocorii*, *Vocontii*, *Vocurts*, *Vocuniltos*, *Vacu*, *Vocriomno*, *Vocronnesses*, *Vocullus*. Pitjor encara els que posa amb *Bogio*. Encara que *Volgae*, *Vulgae* apareix bastant com a variant ms. del nom dels *Volcae* (Holder III, 437.46, 438.51 etc.) no crec que hi tingui res a veure. Quant a *Vogué* hi ha contradicció entre les dues grafies *Vogüé* (del nom del noble llinatge), i *Vo(u)gué* sense dièresi (com ho posen el *TdF* i el *Meyrat*).

Vogi, *vògit*, *V. vogir* *Vogo*, *V. bogomari* *Vol*, *V. volar* (i *voler*, i *volt* *VOLTA*) *Vola*, *volada*, *voladissa*, *volador*, *volamaria*, *volanda*, *volander*, *-dera*, *volando*, *-dó* etc., *V. volar* *Volandreta*, *volandria*, *-dri-na*, *V. volar* i *oreneta*

VOIA 'ovella'. Encara que la forma més plena d'aquest mot sigui *avoia*, i se n'hagi tractat ja en el volum VI, 144a33-b15, posem ací aquesta addició perquè és important veure que aquest extraordinari arcaisme, provinent del ll. vg. *ovüçüla no havia tingut en català una extensió geogràfica tan migrada com la que li resta avui en el Baix Empordà. Com a nom de l'animal, és mort en el Maresme, però hi devia haver viscut: a St. Cebrià i St. Iscle de Vallalta anomenen *llengues de bója* (1987) una apreciada casta de bolet, de color i forma un poc semblant als del rossinyol, del qual, però, es diferencia per la forma del barret, que té pla (en lloc de ser de vores rellevades), i es caracteritza per les clapetes o «pintes» que hi té dessota, comparables a una llengüeta peluda.

+*VOLANT*, 'falç sense dents, més ampla i gran que la falç dentada'. Mot idèntic amb l'oc. ant. *volam*, oc. mod. *voulame*, *voulama* (-*amo*) f., de segur origen pre-romà, i probablement cèltic: sembla tractar-se d'un derivat del cèlt. comú *LĀMA 'mà', i amb prefix cèltic *yo-*, possiblement d'un femení cèltic *yo-LĀMI-* fem., amb el sentit bàsic de '(falç) amanosa'. □ 1.ª doc.: 1840, Lab.

«Fals molt ampla y sens dents, que regularment serveix per a segar blats», Lab. 1840, «falç grossa i sense dents, intermitja entre la falç i la dalla» (*DAG.*). Mot diferent de *volant* part. i 'perxa', amb el qual originàriament no té res a veure, per més que els nostres

dics. a tort l'hi confonguin: car ni tan sols és derivat de *volar* o de *VOLARE*, si bé en català ha vingut a confondre's amb aquell, sofrint-ne la influència, i a quedar incorporat a la família de *VOLARE*.

N'he vistós pertot, arreu del Princ. i Ross. L'últim detall és un xic exagerat: a una dalla s'hi acosta ben poc: la comparació possible és amb una podadora, o un dall petit; la falç de forma ampla, semicircular, avui la més conspícua per a la gent ciutadana, i tant o més trobadissa que l'altra entre els segadors de cereals. L'usava Verdaguer: «los segadors, que ja estan en marxa, ab los *volants* en bandolera ---» a. 1883 (*Casac., Exc. i Soj. Verd. Pir.*, p. 64). Se'n parla sovint en cançons populars i rondalles (recordo la de l'Estela de la Balà, del recull *Rondallari* de Maspons Labrós); Krüger, *Hochpyr.* (II, 147).

El recordo de totes les comarques al NE. i NO. de Bna. almenys, per bé que no en tinc a mà altres notes que de Pallars, Ribag. i Conflent, potser perquè en aquestes zones la vella falç dentada ja s'usa poc (a Àreu, almenys, declararen que «avui ja no n'usam d'atres»); *lo bolán* 'falç sense dents' Tor, Àreu, Tavascan, Esterri de Cardós (1932-34), també Vall de Boí (c. 1960); i a Montanui m'ensenyaven com havien de llevar de tant en tant *lo sôro del bolán*, o sigui la brutícia que hi deixen les espigues tallades (1957); *volant de segar* Vall de Barravés (*BDC* VI, 37). Entremig: «*volan(t)*: hoz», C. Pol, *Vall d'Aneu* (p. 28); «*bolan*: faucilles», *Jampy* (*Lliris --- colltis a les muntanyes del Canigó*). Però seria fàcil ampliar molt aquestes dades amb les d'altres comarques.

En terres d'Oc el mot consta pertot i des de l'E. Mj.; el mateix *Mistral* usa *voulame* en obres seves (el recordo de *Moun Espelido*): «*voulame*: faucille de moissonneur» encapçala l'article del *TdF*, però amb variants delf. *voulam*, alpí *vouram(p)*, roerg. *bou(l)ân*, mars. *ouylame/oyrame*. Moltes dites populars: com la negativa emfàtica (*dre(ch) coume un voulame* 'courbe').

A la nostra «Pel juny, / la falç al puny» responen ells amb «Pèr sant Jan / lou *voulame* a la man». Gc. *boulam* «faucille pourvue d'un long manche, servant à émonder les haies en Gc.»; les formes llgd. són *oulam* (*TdF*) (com la de Marsella), però també *voulam*, que ell mateix localitza allà en la dita meteorològica «Quand plòu sul Ram, / plòu sul *voulam*». Tot això masculí, però també porta, com a femení, *voulamo* «faucille dont la lame n'a point de côte», amb variant alpina *auramo* (o *oyramo*) i *ouylamo*, que documenta en C. Trussy felibre del Var: encara que aquest escriu *toun oulamo*, deu ser femení (com diuen *toun amo*, *moun amigo*); i així és clar en una cita que dóna un felibre de llenguatge rodanès «--- manejo / la *voulamo*, e, d'un còup net, / taio segue e coutelet» (talla bardisses i bogues).

Ja en tenim una cita en un inv. de la Catedral de Carcassona, de 1410-50: «I^a fauts e .i. *volam* per segar los blats»; apareix llatinitzat com *olamen* «serpe à couper les roseaux des marais» en un doc. que hom creu provençal de 1212 (cf. Du C.); com a nom d'una